

N:o 92.

Af herr **E. A. Zotterman** och herr **C. J. Jakobson**, om utbytande af folkskolelärares rätt till kofoder mot visst penningbelopp.

I kongl. kungörelsen den 20 januari 1882 angående aflöning åt lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor § 1 mom. 3, jemfördt med mom. 1 i samma §, heter det bland annat, att åt ordinarie lärare eller lärarinna, som efter undergången godkänd afgangsexamen från seminarium blifvit vid folkskola anställd i föreskrifven ordning, bör anskaffas sommarbete och vinterfoder för en ko, eller ock, der lokala eller andra förhållanden sådant förhindra, minst värdet af 31 kubikfot 5 kannor (8 hektoliter 24,355 liter) spanmål af förenämnda sädesslag i ersättning lemnas. Med anledning af Riksdagens underdåniga hemställan blef denna bestämmelse genom kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 mom. 2 till ordalydelsen förändrad sålunda: — — — — »eller ock, der hinder eller svårigheter af lokala eller andra förhållanden derför mötte» — — — — och genom kongl. kungörelsen den 25 maj 1888 utbötos siffrorna »31 kubikfot 5 kannor (8 hektoliter 24,355 liter)» mot siffrorna »8 hektoliter och 25 liter».

Nu är det allmänt känt, att dessa bestämmelser angående sommarbete och vinterfoder in natura för skollärares ko eller dessa naturaförmånens ersättande med ett visst penningbelopp gifvit orsak till rätt talrika strider mellan skollärare och församlingar samt laga besvär från den ena eller den andra partens sida, till och med från bådadera. Att en sådan strid är i flera afseenden att beklaga, särskildt med afseende på folkskoleundervisningens jemna gång och ut-

veckling, det torde vara uppenbart. Ur synpunkten af folkskolans egna intresse synes det därför vara af behovet påkalladt, att orsakerna till striderna i detta fall borttagas, och att ett bestämdt lagstadgande åstadkommes.

Som det vill synas, torde då önskan om sommarbetets och kofodrets utgående in natura böra vika för en bestämmelse om ett penningbelopp såsom ersättning för dessa förmåner.

Då framställer sig den frågan, huru stort detta ersättningsbelopp bör vara. Här står man verkligen inför en fråga, som, med afseende på den utsträckning vårt land har, framkallar temligen olika svar. Under det man i vissa delar af södra Sverige anser 100 kronor vara ett någorlunda godkännbart belopp, anser man i vissa delar af det norra Sverige, att de nämnda förmånerna in natura motsvara i värde icke mindre än 200 kronor.

Vill man som ledning för sitt omdöme i denna fråga lägga några af de hittills efter i laga ordning gjorda besvär träffade öfverenskomelser eller gifna utslag, så finner man, att Vanstads församling i Malmöhus län den 23 december 1889 enhälligt beslutade att såsom hittills lemna läraren in natura vinterföda för en ko, utgörande 32 centner hö, 32 centner halm samt 24 kronor för sommarbete; att Åhus församling bifallit lärarens anhållan om 100 kronors ersättning i stället för kofoder; att genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Östergötlands län utslag den 14 september 1889, fastställt genom Kongl. Maj:ts nådiga utslag den 24 oktober 1890, läraren i Kristbergs församling tillerkänts kofoder in natura med 1,020 kilogram hö och 1,020 kilogram halm eller ock dess värde efter markegång samt 12 kronor i ersättning för sommarbete, eftersom sådant kunde för denna summa der anskaffas; att läraren vid Stjärte folkskola i Gudmundrå församling, hvilken vid kyrkostämma begärde att från och med år 1889 få i stället för 100 kronor uppbära kofodret in natura samt att blifva försedd med ladugård och kofoderlada, genom länsstyrelsens, kammarkollegii och Kongl. Maj:ts samstämmiga utslag fått denna sin begäran afslagen af det skäl, att »med afseende på hvad i målet förekommer svårighet måste anses möta för Gudmundrå församling att åt klaganden anskaffa kofoder in natura».

Det vill af allt detta framgå, som att 100 kronor vore att betrakta såsom det belopp, hvilket i allmänhet anses såsom full ersättning åt folkskoleläraren för sommarbete och vinterfoder för en ko. Men då syftet med det lagstadgande, hvarom nu är fråga, antagligast afser att bereda folkskoleläraren eller lärarinnan tillgång till behöflig mjölk, ej

blott under en viss del af året, utan fast mer för hela året, och då det, enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen, är omöjligt att med ett kofoder af lägre värde än minst 120 kronor per år åstadkomma åt läraren daglig mjölktillgång under hela året, så borde det lämpliga ersättningsbeloppet sättas till minst 120 kronor per år.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt våga vi härmed anhålla, att det Riksdagen ville besluta sådan ändring uti § 1 af kongl. kungörelsen den 25 maj 1888 angående aflöning åt lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor, att bestämmelsen om att åt ordinarie folkskolelärare och lärarinna bör af skoldistriktet anskaffas sommarbete och vinterfoder för en ko in natura må utgå, och att i dess ställe stadgas, att ersättningen för dessa naturaförmåner måtte bestämmas till 120 kronor per år eller åtminstone till minst 100 kronor för samma tid.

Stockholm den 28 januari 1891.

E. A. Zotterman.

C. J. Jakobson.